

አልአሚን፡ ሰር-ዘመን እት ፈን
3ይ ክፍል

ኬትባይ፡ መሕሙድ ዑብደለ (አቡ-ኩፊሕ)
መተርጅማይ፡ ዑብደለ መ/ዐሊ. (መዐልም)
ኢረትርየ ሓዳስ

አልአሚን እት ኢያም ሸቡቱ ለብሰቱ እት ለአትጋርም ወመሹጡ እብ ሞዴላት እት ቃይር ወአርወሐቱ ረፍዕ ወለዐፌ ለዐለ ፈዳዲ ዐለ። ህቱመ ምስለ ክሉ ለአምረ ግርም ወታክየት ብጥረቱ ወለ ክልዶል ለብሰ ለዐለ ለብሰት አፍረንጅየት ወለ እት ክልዶል ለልትአየሰ እብ ለብሰት ሰማዲት ሰኒ እንዴ ትሰራውነ አምዕል ጅምዐት ወሰምበት ንኢሸ እት ሻሬዕ ኮምብሸታቶ ምስል ሰናቱ ወመልሂቱ ልጀወል ዐለ። እት ሻሬዕ ኮምብሸታቶ ናይ ዮም ሻሬዕ ተሕሪር ልትመሸው ለዐለው ህዬ ውላድ ጥልያን ወመዋሊድ ጥልያን ለቦም ሰበት ዐለው። መብዘሐም ጽጉባም ወተጀርቶም። ክምስል ከረ አልአሚን ለመሰሎ እት ሐይ አበሻውል ለሳክናም ላኪን ምስሎም እግል ልትመጣወሮ ለልትቀደር ጋር ይዐለ። ላኪን ከረ አልአሚን ለብሰቶም እንዴ አጽዐደው ወተሰሪሐት ጭገርም ሞዴላት እንዴ ትሰረሐው ህቶምመ፡ “ምን ምን ነሐምቅ?” እንዴ ቤለው ምስሎም ሸነዕ እት ልብሎ ልትመሸው እቱ ዐለው።

እብ ፍንቱይ አልአሚን ምስል ህያብ ረቢሁ ላተ ረያም ብጥረት ወሰዩሰ መካልቁ እግለ እት ወቅት ንእሹ ለአረይሙ ለዐለ ጭገሩ እት ምግብ ውላድ ጥልያን ወመዋሊድ ጥልያን ለቦም እንዴ ገብአ እብ ሕሸመት ልትመሸኛ ዐለ። እብ ዝያድ ህዬ ሕሸመት ልትሰምዑ ዐለ። ምነ ውላድላ መወለድ ኢጠልየ ለዐለ እግሎም ህቱ

አርድ አብዕቦታቱ ወአበዉ ሰበት ገብአ ህዬ፤ ዝያድ ክሉ ሻንን ወሕቡን እት እንቱ ከይዱ ዐለ።

አልአሚን ኮበሪት-እግር ፈቱ ሰበት ዐለ። ትልህዩ እግል ልርኤ አክለ ጀድወል ትልህዩ ፈግራተ አስክ እስታድዩም አስመረ ገይስ ዐለ። እተ ወቅት ለህይ አስመረ ለትጠወረት እት አፍሪቀ እንዴ ትበሀለት ትትሰሚ ዐለት። ኢጣልዩን ሰበት በነወ ህዬ፤ ምን ክል ድወል ዐለም ወእብ ፍንቱይ ውላድ ጥልያን ምን ወአስክ ኤረትርዩ እብ ሰበት ስዶሐት እት ተንክሮ ልትረአው ዐለው።

ለወክድ ለህይ እት መድረሰት ጃልዮት ብዙሕ ወራታት ገብእ ዐለ። እሊ ህዬ ክምሰል ከረ ጅምዕዮት አደብ ወፈን ትልህዩ ኮበሪት እግር ውበዕድ። አልአሚን እት ኩሉ እሊ ክምሰል ደረሳይ ሻርክ ምንመ ዐለ። እብ ፍንቱይ ህዬ መተልህያይ ኮበሪት እግር ዐለ። እት መድረሰት ጃልዮት አልዐረብዩ (መድረሰት አልአመል ናይ ዮም) ፍንጌ ውላድ ወአዋልድ ዲብለ ገብእ ለዐለ ወራታት እብ ንዮት ውቅል ልትሓበር ዐለ። ወእሊ ህዬ ዝያድ እግል ልትአመር ወዕላቀት እግል ልውደው ሰድዮም ዐለ።

ምን ምሰል አልአሚን ልተልህው ለዐለው ህዬ አልፈድል ወሐሁ ምን እሙራም መተልህዮት ቶም ለዐለው። አልአሚን እግል ኖሱ አስክ ክልኤ ወሰለስ ዶል እት ትልህዩ እግሩ ትሰበረ። ወሐቆሁ ምን ትልህዩ ኮበሪት እግር እንዴ ረይም ንሰ። እተ ወቅት ለህይ ብዝሓም ፍረቅ ዐለው። ፈሪቅ ሐማሴን፣ ፈሪቅ አክሌ-ጉዛይ፣ ፈሪቅ ሰራዬ ወፈሪቅ፣ በሐር-ቀየሕ ወፈሪቅ አልተሕሪር እግል ልትሀደግ ቀድር።

አልአሚን እህትማሙ እት ትልህዩ ኮበሪት እግር ሌጠ ኢኮን ሕዱድ ለዐለ። እት ክሉ እተ አያም ለህይ ገብእ ለዐለ ወራታት ሰቃፈት ሻርክ ነብረ። ክምሰልሁመ አክትቡት፣ መጀላት ወጀራይድመ ቀርእ ዐለ። እግል እተ ወቅት ለህይ ሰቃፈት ለህይበ ለዐለዩ ክምሰል ጀሪደት ዘመን ወጀሪደት አልዐለም እብ ብዝሐ እት ቀርእ ሉቀት ዐረቢሁ ጠውረ። ምን ፈዳብያም ኬትቡት ዐረቢ ወእብ ብዝሐ አክትቡቶም ቀርእ ለዐለ ከረ ጆርጂ ሓነ ልትዘከር።

አልአሚን እብ ሓዚ ሰቃፈት እት ብዙሕ መክተባት ለአውሀሌ ዐለ። እትለ አልአሚን ለአትዩ ለዐለ መክተባት ክምሰል መክተቡት በሐምዱን እት ጀፈር መሰግድ ኩለፋእ አልራሽዲን ለዐለት ምን እተ ዘመን ለህይ ለልትዘከር መክተባት አስመራ ቱ። እትለ መክተቡት እለ ለዐለ አክትቡት ህዬ ሰሩ ለልትዘቤ ወሰሩ ለልትአጀር ቱ ለዐለ። ለበዝሐው ኬትቡት ህዬ ክምሰል ከረ ኬትባይ ዩሰፍ እድሪስ፣ ዩሰፍ አሰቦ፤ ወእሕሳን ዐብዱልቅዱስ ቶም። ለገብአ ደረሳይ ህዬ አክትቡት ናይ እሎም ኬትቡት እብ እህትማም ቃልዑ ወቀርኡ ዐለ።

ክታብ እሕሳን ዐብዱልቅዱስ እብ አደብ አልፍራሽ ልትአመር ዐለ። ክቱቡ ህዬ ምሰል ሸባብ ለልትመሳኔ ቱ ለዐለ። እብ ዕምር ሸባብ ፍቱይቱ ለዐለ። ላመ ናዩ ጸብጥ እብ ከረ አልአሚን ለዐለው እቱ ዕምር ሸባብ ፍቱ ሸማት ቱ ለዐለ። አልአሚን እምበል ሰቃፈት ዐረቢ፣ ሰቃፈት ምውዳቅ ጸሓይመ ልተበዐ ዐለ። እግል

መስል ምን ካልእ ሀገራት ለትጆመዐ አክትቡት፡ ናይ ኬትባይ (አርቢን ሎቢን) ወአጃስ ክሪስቲ ውብዕድ አክትቡት ከያል (ቅሶስ) ቀርእ ዐለ። ጀራይድ ወመጀላት ጠቢቦት ካርጅየት ላቱ እት መክተቡት ባሕምዱን ረክቡ ዐለ። እት ከረ ልብናን፡ ሱዳን ወመስር ምን እተ ወቅት ለሀይ ዒን ፈን ወሰቃፈት ለዐለ አክትቡት ተንክር ምኑ ለዐላ ቱ።

መክተቡት ባሕምዱን አክትቡት ዲንመ ተአመጽእ ዐለት። ለሸባብ ላኪን እት አክትቡት ቅሶስ ልተንክቦ ዐለው። አልአሚን ምሮት ምን እብ ብዘሐ አናሺድ ፈቱ ወልልሕኖ ለዐለውቱ። እሊ አሰባብ እሊቱ ህዩ እት ዐለም ፈን ወሕላይ እግል ልእቱ ለአተቅደረዩ። መድረሰት ጃልየት ህዩ ሙሽርፊነ ልግብአ ወመናህጀ እት መስር ልትዳሌ ወመጽእ ሰበት ዐለ። ኢያም ሐርብ መስር ወእሰራኤል ሽሃዳት ይአምጸአት ወምሽርፊን ኢነድአት። ሰበቡ ህዩ፡ አቶብዩ ምስል እሰራኤል ባጥረት ሰበት ዐለት ወእትለ መድረሰት እለ ደርሶ ለዐለው ደረሰ መባጥሮም ምስል መስር ሰበት ዐለ።

እለ ሰነት እለ አልአሚንመ በክቱ ኢሰነ እንድኢትን፡ ክምሰለ ቀደሚሁ እብ ምንሐት ድራሰት አሰክ መስር ገይሶ ለዐለው ዐስር ክልአት ፈሰል እንዴ አትመመ አሰክ መስር ዐለት ገበዩ። አልአሚን፡ ምዶል ገብእ ድራሰቱ እንዴ አትመምኑ አሰክ ደውለት መስር እትበገስ ሌጣቱ ልብል ለዐለ። ላሊ እት ምስካቡ ወእምዕል እት ምውዓሉ። ረቢ ልግበእ እተ ለሓለት እለ ምስል አከይ መናበረት ከንፈሩ እንዴ ነክሸ ለሄርር ሐቆለ ጸንሐ። እላመ ሰእየት እለ ግሩም እት መንገአተ ክምሰል በጽሐ ሕሻል በትከት ምኑ። እብ አከይ በክቱ ወአከይ ብሶቱ ህዩ ምስል አርወሐቱ ትራገመ። አልአሚን ምስል ድራሰት ገሌ ሰዳይት እግል ሊዬ ሐቆ ምን መድረሰት ትፈደሰ ዶል ጠዐምየት ለአዘቤ ወዶልመ ምስል ትጃር ህኑድ ሸቄ ዐለ።

ከግድም ድራሰት እት መድረሰት ጃልየት ሐቆ አትመመ ወበክት አሰክ ካርጅ ሐቆ ኢረክብ። መሐመድዐሊ ሐሁ እት ገበይ ሰከት ሐዲድ ሸቄ ሰበት ዐለ ምስሉ እግል ልሸቄ ትሰአለዩ። አልአሚን እብ ምን ሐሁ መጸአዩ ጠለብ ሸቅል ረድ እንዴ ኢልሀይብ ላኪን ወቅት ህዳይ ርቅየ ዐብዱለጢፍ መጸአ ወዋልዳይት አልአሚን አሰክ መንደፈረ እንዴ ጌሰት፡ ምን ዐብዱለጢፍ ሓድገ እግሎም ለዐለ እንሰ ምን እንዴ አዘቤት ወለተ አትሀዳት።

ሐቆ ህዳይ ርቅየ፡ አልአሚን ገመሚቱ ብዙሕ ዶል እት አሰመረ ሸቄል እግል ልሕዜ ወዶልመ እግል ካርጅ ልትዐዴ ውብዕድ አፍካር እቡ ሐንገሉ ልትበጭበጭ ዐለ። መናበረት ዐድ አልአሚን እብ ሐሁ ትትሳየር ምንመ ዐለት፡ ሐሁመ እሲቱ ሰበት ትረሐመት ምኑ፡ ሓለት ነፍሰየት ወደ ወሓለት መዴሸቶም ምን ሀጎጋይ እት ወዲቅ ጌሰት። አዜመ ምስል ሰቃፈት ወሉቀት ዐረቢ፡ አምር ሉቀት ጥልያን ሸእ ምህም ገብአ እቱ። ህግዩ ጥልያን እግል ልድረሰ ህዩ አናበተ። እግል ካልእ ዶል ህዩ እት ክልኤ መድረሰት አተ። አሰክ ሓምሳይ ወሱሳይ ህዩ እብ ህግዩ ጥልያን በጽሐ።

እት ኦርባታት ኦሮሞ ብዙሕ ወሽፅ ወልዝህር ሰበት ዐለ፡ ሸባብ እትሊ ኦሮሞ እሊ ልትነዘም ወዎሮትክ ናዩ ሕዝብ ለኦሮ ለዐለ እቱ ወክድ ቱ። ኤረትርዩን እትሊ ውቀት እሊ እብ ሮሕ ወጠንዮት ልሸዕሮ ዐለው። እት ፍንጌ እሊ ኦሮሞ እሊ ለዐለ ቴለል ወእብ እሰትዕማር ጀሬ እቶም ለዐለ ኦሮሞ መዋዲት ወፍተን፡ ክምሰልሁመ እብ ዲን ወምዴርያት ገብእ ለዐለ ዋይዲባት ምን ልብ ገቢል ባዲ ይዐለ።

ላመ ሕዝብ ውሕደት ኣው ኣንድነት፡ ዘርኡ ለዐለ ኣሸዋክ ፍትነት እብ ዲን ወቆሚያት እብ ሰዳይት ውላድ ጋነ ክምሰልቱ ምን ልብ ናይለ እት ወጠንያይ ትልም ኣትያም ለዐለው ሕቦ ይዐለ ወስቱር። ክምሰል ከረ ኣልኣሚን ዐብደለጢፍ ለመሰሎ ሸባብ ላኪን ክሉ ገብእ ለዐለ ከይናት ወዋይዲባት ኣክልሕድ ልፍሁመ ዐለው። ሰበቡ ህዩ፡ ወጠንዮት መዐነተ ፍህማመ ሰበት ዐለው።

ኣልኣሚን ህዩ፡ እግለ እትሊ ትልም እሊ እግል ልእቱ ለኣተቅደረዩ እት ካልኣይት መርሐለት ክምሰል በጽሐ እበ እት ናዲ ክልኤ ምዴርያት ገብእ ለዐለ ተዕቢኣት ቱ። (ምዴርያት ምፍጋር ጸሓይ ወምውዳቅ ጸሓይ እትሊ ናዲ እሊ ብዘሓም መደርሲን ክምሰል ከረ እሰታዝ ዐብደል ዐለቀ፡ ወእሰታዝ መሐመድኑር እግል ከረ ኣልኣሚን ወጅማዐቱ እንዴ ትላክዎም ለኣተፋዙዐ-ዎም ዐለው። እሎም ምደርሲን እሎም ህዩ ኤረትርዩ ደውለት ክምሰልተ ወሐቀ ወሐቅ ሸዕበ እብ ኣተብዩ ክዩድ ክምሰል ህለ እንዴ ኢለሐበዎ ሸረሐ እግሎም ዐለው።

እሊ ወጠንያይ ቴለል እት ነፍሶም ዘርእ እሎም ለዐለ ህዩ እት መድረሰት ጃልዮት ልግበእ ወመድረሰት እሰላምዮት እብ ኣሳስለ እብሊ ወጠንያይ መባጥሮም እሙራም ላቶም መደርሲን ወእብ ፍንቱይ ከረ እሰታዝ መሕሙድ (ካሰትሮ) ኣዜ እት ሰዑድዮ ኑብር ለህለ መዕነት ወጠን ሚ ክምሰልተ እግል ለኣምሮ ኣተቅደረዮም።

እተ ሰኒን ለህይ ለዐለ ኣሕዛብ ለትፈናተ ሸዑር ዘርእ ሰበት ዐለ፡ ክምሰል ሕዝብ (ኣንድነት) እት ነፍስ ገቢል ፍንቲት እብ ዲን ወቆምዮት ፍተን ዘርእ ወኣከይ-መቅሬሕ ለኣተሳውር ወፍንጌር ፍንጌ ገቢል ክልቅ ዐለ። ኣልኣሚን ወመልህያሙ ላኪን እተ ወቅት ለህይ ወጠንያይ ሮሕ ለክልቅ መናሺር ወዘዎ ዐለው። እግል ኣልኣሚን እት ከጥ ወጠን ለኣተው ህዩ፡ ከረ እሰታዝ ዐብዳርሕማን መሕሙድ፡ ወእሰታዝ መ/ዐለ ኣልኣሚን ቶም።

ከረ ኣልኣሚን ኖሶም እንዴ ፈህመው እብ ዶሮም ብዕዳም ሸባብ ለኣፍህጥ ወነዘጥ ዐለው። ለወቅት ለህይ ህዩ እግል ሸባብ ወቅት ምህምቱ ለዐለ። ለምሰል ኣልኣሚን ዐለው ደረሰ ክሎም መንደሊታት ወነኣይሽ ሰበት ዐለው ፈርህት ትግበእ ወበህጅ ይዐለ እሎም። እት መባጥሮም እንዴ ሐጠጠው ጀላብ ሸዑብ ወወጠን ለልትረኣዮም ወዱ ዐለው። እሎም ሸባብ እሎም ኣክለ መናሺር ተህዩበዮም ህዩ እት ሓዋሽ መስኩሊን ወቃደት ዴሽ ወኣብያት ጀዋሲስ ሕኩመት እንዴ ኣተው መናሺር ወግሮ ወእብ ፈርህት ክምሰል ልትበጭበጭ ወድዎም ዐለው። ለእትሊ ወጠንያይ ከጥ

አትያም ለዐለው ክሎም እት ድህርት መናበረት ነብሮ ሰበት ዐለው። ብዙሕ እህትማም ወተቅደም ልትሀየቦም ይዐለ። እት ካልእ አውቃት ህዬ ለብሰቶም እንዴ አገረመው ክመ ሐቴ ኢዋድያም እት ሱግ ሸነዕ ልብሎ ዐለው።

አልአሚን ምነ ለትወቀለ ሆቴል እቱ እንዴ ዐርገው ምን ረአሱ መናሸር ፈንጥሮ ለዐለውቱ። ከረ ፍንዱቅ ሚዩ ጀፈር መሰግድ ዐቢ ለህለ ወሐሬ ምኑ እት ክሉ አብያት ልትወዘዕ ዐለ። አጅህዘት አምን ህዬ እግል ሰብ አብርየእ እንዴ ጸብጠው እግሎም ቀትሎ ወለኣሰሮ ዐለው። እተ ወቅት ለህይ አጅህዘት ጥባዕት ሰበት ይዐለ ገሌ አቅሸት ቤት ክሰታን ኮቶሊክ ሰድዎም ዐለው። ህቶም ህዬ፣ እት ሐረከት ተሕሪር ኤረትርየ ንዙማም ዐለው። አልአሚን ለአምዕል ለምህመት ተውዜዕ መናሸር ትትሀየቡ ላሊ ድንጉር እት እንቱ እት ቤቱ ለዐይር ዐለ። ዋልዳይቱ ላሊ እብ ግዲደ አሰክ ህቱ ለዐይር እንዴ ኢትሰክብ ሹቅልት ወእበ ሓለት እሰፍት ዲብ እንተ እት ተርህ ትጸንሑ ዐለት።

ልተላሌ ...